

CZU 343.54

DOI <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2025.1.09>

COMMISSION OF PIMPING BY TWO OR MORE PERSONS

Eduard CALMAȚUI

Doctorand, Universitatea de Stat din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: ed.calmatui@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4926-0084>

This article examines the aggravating circumstance provided in letter c), paragraph (2), of Article 220 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. It is argued that a person who facilitates the practice of prostitution under the conditions established in Article 220 of the Criminal Code should be held liable not as an accomplice, but as a (co-)author of the offense of pimping. It is also emphasized that in situations where the co-author of the pimping offense simultaneously assumes other roles (for example, that of accomplice, instigator, or organizer), applying the corresponding form of criminal participation in addition to the provision under letter c), paragraph (2), of Article 220 of the Criminal Code becomes superfluous. It is shown that pimping is considered to be committed by two or more persons both when the offense is committed jointly by two or more authors with a prior agreement between them, and when there is a spontaneous agreement.

Keywords: pimping, prostitution, criminal liability, aggravating circumstance, two or more persons, offense qualification.

SĂVÂRȘIREA PROXENETISMULUI DE DOUĂ SAU MAI MULTE PERSOANE

În prezentul articol, se examinează circumstanța agravantă prevăzută la lit.c) alin. (2) art.220 Cod penal al Republicii Moldova. Se argumentează că persoana care înlesnește practicarea prostituției în condițiile stabilite în art.220 CP RM, trebuie să răspundă nu în calitate de complice, ci în calitate de (co) autor al proxenetismului. De asemenea, se evidențiază că în ipoteza în care coautorul faptei de proxenetism cumulează și alte roluri (de exemplu, cel de complice, instigator, organizator), este superfluă aplicarea formei corespunzătoare participației penale alături de prevederea de la lit.c) alin. (2) art.220 CP RM. Se arată că proxenetismul se consideră săvârșit de două sau mai multe persoane atât în cazul în care la săvârșirea infracțiunii au participat în comun doi sau mai mulți autori cu o înțelegere prealabilă între ei, cât și în ipoteza unei înțelegeri spontane.

Cuvinte-cheie: proxenetism, prostituție, răspundere penală, circumstanță agravantă, două sau mai multe persoane, calificarea infracțiunii.

COMMISSION DU PROXÉNÉTISME PAR DEUX OU PLUSIEURS PERSONNES

Le présent article examine la circonstance aggravante prévue à la lettre c), alinéa (2), de l'article 220 du Code pénal de la République de Moldova. Il est soutenu que la personne qui facilite la pratique de la prostitution dans les conditions établies par l'article 220 du Code pénal moldave doit être tenue responsable non pas en tant que complice, mais en tant qu'auteur (ou coauteur) du proxénétisme. Il est également souligné que, dans l'hypothèse où le coauteur de l'acte de proxénétisme cumule d'autres rôles (par exemple, celui de complice, d'instigateur ou d'organisateur), l'application de la forme correspondante de participation pénale, devient superflue. Donc, l'application de la lettre c), alinéa (2), de l'article 220 du Code pénal de la République de Moldavie est suffisante. Il est indiqué que le proxénétisme est considéré comme commis par deux ou plusieurs personnes aussi bien lorsqu'il est

perpétré en commun par deux ou plusieurs auteurs ayant une entente préalable entre eux, que dans le cas d'un accord spontané.

Mots-clés: proxénétisme, prostitution, responsabilité pénale, circonstance aggravante, deux ou plusieurs personnes, qualification de l'infraction.

СОВЕРШЕНИЕ СУТЕНЁРСТВА ДВУМЯ ИЛИ БОЛЕЕ ЛИЦАМИ

В данной статье рассматривается отягчающее обстоятельство, предусмотренное п. с) ч. (2) ст. 220 Уголовного кодекса Республики Молдова. Обосновывается, что лицо, содействующее занятию проституцией в условиях, установленных ст. 220 УК РМ, должно нести ответственность не в качестве пособника, а в качестве (со)автора преступления сутенёрства. Также подчеркивается, что в случае, если соавтор преступления сутенёрства одновременно выполняет и другие роли (например, пособника, подстрекателя, организатора), применение соответствующей формы соучастия наряду с положением п. с) ч. (2) ст. 220 УК РМ является избыточным. Указывается, что сутенёрство считается совершённым двумя или более лицами как в случае, когда преступление совершено совместно двумя или более авторами по предварительному сговору, так и в случае спонтанного соглашения между ними.

Ключевые слова: сутенёрство, проституция, уголовная ответственность, отягчающее обстоятельство, два или более лиц, квалификация преступления.

Introducere

Circumstanța agravantă „săvârșirea unei infracțiuni de două sau mai multe persoane” este menționată de mai mult de 65 ori în Partea Specială a Codului Penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM). De exemplu, această circumstanță agravantă este consemnată la: lit.b) alin.(2) art.140¹ CP RM; lit.i) alin.(2) art.145 CP RM; lit.d) alin.(2) art.151 CP RM; lit.e) alin.(2) art.152 CP RM; lit.e) alin.(3) art.158 CP RM; lit.e) alin.(2) art.164 CP RM; lit.d) alin.(2) art.165 CP RM; lit.d) alin.(2) art.166 CP RM; lit.c) alin.(2), lit.c) alin.(4) art.166¹ CP RM; lit.c) alin.(2) art.168 CP RM; lit.d) alin.(2) art.171 CP RM; lit.d) alin.(2) art.172 CP RM; lit.b) alin.(1¹) art.174 CP RM; lit.b) alin.(2) art.175 CP RM; lit.e) alin.(1) art.176 CP RM; lit.b) alin.(3) art.180¹ CP RM; lit.b) alin.(1) art.184 CP RM; lit.b) alin.(7) art.185² CP RM; lit.b) alin.(2) art.186 CP RM; lit.b) alin.(2) art.187 CP RM; lit.b) alin.(2) art.188 CP RM; lit.b) alin.(2) art.189 CP RM etc.

Justificarea agravării răspunderii penale în această ipoteză, rezidă, pe de o parte, în gradul crescut de pericol social al infracțiunii, determinat de conjugarea eforturilor mai multor per-

soane pentru realizarea intenției infracționale, pe de altă parte, în pericolizitatea sporită a făptuitorilor, care folosesc avantajele cooperării în scop ilegal. Astfel, colaborarea amplifică forța de acțiune și îndrăzneala făptuitorilor, ușurează comiterea faptei prejudiciabile și ascunderea urmelor infracțiunii, precum și, face mai dificilă identificarea și tragerea la răspundere penală a făptuitorilor.

Din punct de vedere conceptual, noțiunea „de două sau mai multe persoane” comportă caracteristici cantitative și calitative. Cantitativ, înțelegem că pentru a fi aplicată respectiva circumstanță agravantă, infracțiunea trebuie să fie săvârșită de cel puțin două persoane. Numărul maxim al persoanelor nu este stabilit prin lege, prin urmare poate fi oricare. Din punct de vedere calitativ, este important de clarificat calitatea pe care o avea făptuitorii în contextul acestei agravante. Cu privire la aceasta, în doctrina de specialitate se polemizează privind corelația circumstanței agravante „de două sau mai multe persoane” cu formele participăției penale (simple și complexe). În acest context, articolul de față explorează aspectele teoretice și practice ale aplicării răspunderii penale pentru proxenetismul săvârșit de două sau mai

multe persoane. Printr-o analiză detaliată, se subliniază necesitatea interpretării corecte și, respectiv, aplicării uniforme a prevederii de la lit.c) alin.(2) art.220 CP RM.

Metodologie

La realizarea articolului științific au fost utilizate mai multe metode științifice, printre care: *metoda sistemică*, prin intermediul căreia este evidențiată legătura dintre prevederea înscrisă la lit.c) alin.(2) art.220 CP RM și unele norme juridice care reglementează participația; *metoda comparativă*, cu ajutorul căreia au fost punctate unele aspecte delimitative dintre aceste norme; *metoda logică*, în contextul formulării argumentelor de ordin teoretic și practic, precum și în baza raționamentelor proprii.

Pentru realizarea cercetării, au fost utilizate surse doctrinare din domeniul dreptului penal; acte normative naționale, practică judiciară și jurisprudență a Curții Constituționale.

Rezultatele cercetării

Ab initio, arătăm că sintagma „de două sau mai multe persoane” a fost supusă controlului de constituționalitate cu ocazia ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor de la lit. d) alin. (2) 165 și lit. b¹) alin. (3) 206 CP RM [1]. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că sintagma „de două sau mai multe persoane” de la art. 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) CP RM, nu întrunește condițiile de calitate ale legii, deoarece nu este clar dacă sintagma în discuție presupune o formă sau o metodă de comitere a infracțiunii distinctă de participație, reglementată de art.44 CP RM. Astfel, autorul excepției menționează că, în cazul în care prin sintagma „de două sau mai multe persoane” se are în vedere o formă concretă a participației, atunci există o omisiune de a prevedea acea formă concretă (formele participației sunt prevăzute la art.43 CP RM). În opinia sa, dispozițiile contestate sunt contrare articolului

23 alin.(2) coroborat cu articolele 22 și 26 din Constituție.

Cu privire la aceasta, Curtea Constituțională în Decizia nr. 24/2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 181g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal (imprevizibilitatea sintagmei „de două sau mai multe persoane” în contextul traficului de persoane) [2] a arătat că semnificația sintagmei „de două sau mai multe persoane” din lit. d) alin. (2) art. 165 și lit. b¹) alin. (3) art. 206 CP RM poate fi dedusă nu doar cu ajutorul consultanței juridice de specialitate, ci și din sensul obișnuit al acesteia. Instanțele judecătorești pot stabili caracteristicile esențiale ale actului interzis doar în baza textului care îl specifică, adică prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică. Așadar, deși Codul penal nu definește sintagma contestată, Curtea reține caracterul suficient de clar al normei care ajută destinatarul legii să stabilească sensul acesteia.

Prin urmare, este important să clarificăm înțelesul noțiunii „de două sau mai multe persoane”, din perspectiva corelației respectivei circumstanțe agravante cu instituția participației penale. În această privință, în doctrină nu se atestă un consens interpretativ. Astfel, unii autori, raportează noțiunea de „două sau mai multe persoane” la noțiunea de participație penală. Bunăoară, o atare poziție a fost formulată de V. Berliba și R. Cojocar [3, p. 67], potrivit căroră infracțiunea „săvârșită de două sau mai multe persoane” poate exista atât în cadrul unei participații simple, la care toți participanții au calitatea de autori (coautori) definită de art. 44 C. pen. RM, cât și în cadrul unei participații complexe (eterogene), cu condiția ca doi sau mai mulți participanți să posede calitatea de autori (coautori) – art. 45 lit. b) CP RM. O opinie similară a fost formulată și de D. Popescu [4, p. 84]: circumstanța calificativă agravantă „acțiunea săvârșită de două sau mai multe per-

soane” cuprinde formele participației simple și ale participației complexe, prevăzute la art.44, 45 CP RM.

Alți autori, resping această teză și aduc argumente pentru a demonstra că circumstanța agravantă „de două sau mai multe persoane” nu evoluează pe post de formă a participației penale. Astfel, S. Brînză și V. Stati menționează că „noțiunea „de două sau mai multe persoane” nu este nici pe departe echivalentul noțiunilor „participație simplă” sau „participație complexă, presupunând coautoratul. Dacă legiuitorul ar fi dorit, ar fi utilizat în normele Părții Speciale a Codului penal sintagma „prin participație simplă sau complexă”. Dar nu a făcut-o, deoarece a dorit să imprime un alt înțeles noțiunii „de două sau mai multe persoane” (utilizate în Partea Specială a Codului penal), altul decât cel pe care îl au noțiunile definite în art.44 și 45 CP RM” [5, p. 6]. În mod similar, S. Copetchi arată că noțiunea de participație nu este echipolentă cu noțiunea „de două sau mai multe persoane”. Acestea nu sunt echivalente după conținut, deși în unele cazuri se pot intersecta (este cazul infracțiunii comisă în participație simplă, caz în care este incident semnul circumstanțial agravant „de două sau mai multe persoane”) [6, p. 41].

Prin urmare, potrivit celei de-a doua interpretări – pe care o susținem – atât participația simplă, cât și cea complexă, în măsura în care implică existența a cel puțin doi autori, se încadrează în dispozițiile lit. c) alin. (2) art. 220 din Codul penal al Republicii Moldova. În mod contrar, nu poate fi subsumată acestei norme situația participației complexe în care există un singur autor, iar ceilalți participanți au un rol secundar, cum este cazul organizatorului, instigatorului sau complicei. Aceștia numai contribuie la comiterea infracțiunii.

Continuând firul logic, precizăm că circumstanța agravantă „de două sau mai multe persoane”, presupune trei ipoteze: a) coautoratul; b) săvârșirea infracțiunii de către o

persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane care nu întrunesc aceste semne; c) săvârșirea infracțiunii de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care nu întrunește aceste semne. Această optică este promovată de mai mulți oameni de știință în contextul examinării respectivei circumstanțe agravante [7, p. 2] [8, p. 79] [9, p. 124] [10, p. 29] [11, p. 56].

De asemenea, exegeze asemănătoare își găsesc corespondent în mai multe Hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție. Astfel, de pildă, potrivit Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.11 din 24.12.2012 cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 CP al RM) [12] se arată că: „Săvârșirea omorului de două sau mai multe persoane presupune trei ipoteze alternative: 1) săvârșirea omorului de doi sau mai mulți coautori; 2) săvârșirea omorului de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane, care nu întrunesc aceste semne (de exemplu, nu au atins vârsta răspunderii penale, sunt iresponsabile etc.); 3) săvârșirea omorului de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane, care nu întrunește aceste semne (de exemplu, nu a atins vârsta răspunderii penale, este iresponsabilă etc.)”. Interpretări similare le regăsim și în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor [13]; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 16 din 07.11.2005 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj [14].

În mod eronat, în practica judiciară [15], la calificare, în unele cazuri de proxenetism, circumstanța agravantă „săvârșită de două sau mai multe persoane” este reținută alături de

unele forme ale participației penale. Un astfel de exemplu îl ilustrăm *infra*:

Acțiunile lui M.I. au fost încadrate în baza art. 42 alin. (5) și 220 alin. (2) lit. c) din Codul penal. *„În fapt, M.I., în perioada anului 2019, aflându-se în mun.***, acționând prin participație complexă, în calitate de complice, în cooperare cu XZ, născută în anul 1994, ca organizator și alte persoane nestabilite la moment de organul de urmărire penală în calitate de coautori, la solicitarea lui X.Z., care era în căutarea persoanelor de gen feminin origine din Republica Moldova pentru practicarea prostituției pe teritoriul Turciei, a identificat-o pe Y.N., ca persoană care prestează servicii sexuale contra plată. Ulterior, în perioada lunii februarie 2020, acționând cu intenție directă și din interes material, în schimbul unei recompense bănești, ce urma să-i fie oferită de către X.Z. și de alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, la solicitarea lui X.Z., prin intermediul aplicației de comunicare online „Viber” și „Whatsapp”, i-a transmis ultimei numărul de telefon a lui Y.N., pentru a negocia condițiile de prestare a serviciilor sexuale contra plată pe teritoriul Turciei. În continuare, în vederea realizării scopului infracțional comun, M. I. împreună cu alte persoane nestabilite, aflându-se pe teritoriul Turciei, au procurat lui Y.N. un bilet avia, iar la 2 martie 2020, aceasta a ajuns în or. Istanbul din statul Turcia, fiind întâlnită de X.Z.. În aceste de circumstanțe, în perioada de timp din 3 martie 2020 până la 22 mai 2020, aflându-se pe teritoriul Turciei, în or. Istanbul, a prestat servicii sexuale contra plată în cadrul unei rețele de practicare a prostituției organizate și conduse de către X.Z. și de alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, iar pe de data de 2 iunie 2020 s-a întors în Republica Moldova”.*

Comportă interes și următoarele aprecieri ale instanței de judecată: *„Calificativul „săvârșită de mai multe persoane” se confirmă*

*prin aceea că, în speță, infracțiunea a fost comisă prin participație complexă, ori instanța specifică că M.I. a acționat în calitate de complice, iar în condițiile autoratului a fost relevat prezența altor terțe persoane, care însă nu fac obiectul prezentei cauze penale, dar care au acționat de comun acord cu inculpatul. Or, cu privire la circumstanța agravantă „în privința a două sau mai multe persoane”, instanța urmează să rețină anume argumentele martorului *****, care a menționat și a confirmat că în privința acesteia, nu doar inculpatul, dar și alte persoane, inclusiv identificate, au întreprins acțiuni propriu-zise privind înlesnirea prostituției sau, inițial de prestare a informațiilor în acest sens”.*

Din punctul nostru de vedere, fapta lui M.I. urma să fie calificată doar în baza lit.c) alin.(2) art.220 CP RM. Or, din datele speței, reiese că M.I. a acționat în calitate de coautor al infracțiunii de proxenetism, realizând acțiunea de „înlesnire a prostituției” care constă în facilitarea sau crearea de condiții pentru practicarea sau continuarea practicării prostituției de către o altă persoană decât făptuitorul. Înlesnirea, așa cum se arată în doctrină [16, p. 14], poate îmbrăca asemenea modalități faptice cum ar fi: punerea la dispoziție a încăperilor pentru practicarea prostituției sau finanțarea unor case de toleranță în acest scop, găsirea potențialilor clienți etc.” Cu privire la respectiva modalitate faptică, Curtea Constituțională a României a arătat în Decizia nr. 527/2017 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 80 alin. (2) și art. 213 alin. (1) din Codul penal că „înlesnirea practicării prostituției constă în ajutorul dat unei persoane să practice prostituția și se poate realiza sub orice formă și prin orice mijloace. „Înlesnirea” apare, deci, ca o formă specială a complicității la prostituție, pe care, însă, legiuitorul a incriminat-o ca modalitate a proxenetismului, așadar, ca infracțiune de sine

stătătoare [17]. O poziție similară se desprinde și din interpretările instanței de judecată într-o speță din practica judiciară în care a fost aplicat art.220 CP RM: „înlesnirea practicării prostituției constă în ajutorul dat unei persoane să practice prostituția. Ea se poate realiza prin orice formă și prin orice mijloace, care constituie o complicitate la prostituție” [18]. În context, subliniem că, potrivit legii penale a RM prostituția, nu este o infracțiune, prin urmare nu putem vorbi despre o complicitate la respectiva faptă, în sensul alin. (5) art.42 CP RM. Or, în sensul normei precitate, „se consideră complice persoana care a contribuit la săvârșirea infracțiunii prin sfaturi, indicații, prestare de informații, acordare de mijloace sau instrumente ori înlăturare de obstacole, precum și persoana care a promis dinainte că îl va favoriza pe infractor, va tăinu mijloacele sau instrumentele de săvârșire a infracțiunii, urmele acesteia sau obiectele dobândite pe cale criminală ori persoana care a promis din timp că va procura sau va vinde atare obiecte”. Drept urmare, așa cum putem deduce din litera legii, complicitatea, în ipoteza participației penale, presupune ajutorul sau înlesnirea unor fapte prevăzute de legea penală, dar nu și altor fapte ilegale. În speța analizată mai sus, M.I. a îndeplinit exclusiv funcția de săvârșire în mod nemijlocit a infracțiunii de proxenetism.

Mai mult ca atât, trebuie de specificat că, nu este posibil nici ca o persoană să aibă concomitent calitatea de coautor al unei infracțiuni și calitatea de complice la aceeași infracțiune. Cu privire la lit. i) alin.(2) art. 145 CP RM, S. Brinză, precizează justificat că „noțiunea de două sau mai multe persoane, presupune pluralitatea de făptuitori. Acești făptuitori trebuie să aibă calitatea de autori mijlociți (mediați) sau de autori nemijlociți (imediati) ai infracțiunii. Un autor al infracțiunii, alături de o altă persoană având calitatea de complice (sau de organizator ori de instigator), nu formează

conținutul noțiunii „de două sau mai multe persoane”. Un singur autor al infracțiunii, alături de o persoană, care numai contribuie la săvârșirea infracțiunii în calitate de complice (sau de organizator ori de instigator), nu este suficient pentru a opera agravanta prevăzută la lit. i) alin. (2) art. 145 CP RM” [19, p. 67]. Interpretarea trebuie să fie aceeași și în ipoteza prevederii de la lit.c) alin.(2) art.220 CP RM. În același timp, „cumularea de către aceeași persoană a două sau mai multor calități de participant la infracțiune poate fi avută în vedere la individualizarea pedepsei [20, p. 30-31].

Relevante, în acest context, sunt și precizările formulate de S. Copețchi și I. Hadîrcă [21, p.36]: „Nu este exclusă ipoteza în care autorul să cumuleze rolul juridic de instigator, complice sau chiar de organizator. În astfel de situații la calificare se va reține doar norma din partea specială a CP RM care incriminează fapta infracțională concretă ce a fost comisă, fără invocarea uneia din normele de la art.42 CP RM. De exemplu, dacă făptuitorul a jucat rolul de organizator și autor la infracțiunea de răpire a unei persoane, la calificare se va reține doar art.164 CP RM. O altă soluție de calificare ar fi incorectă. Ar fi incorectă invocarea normei de la alin.(2) și (3) art.42 CP RM, avându-se în vedere că norma de la alin.(2) art.42 CP RM în niciun caz nu poate fi reținută la calificare din considerentele reliefate *supra*. Incorectă este și invocarea doar a normei de la alin.(3) art.42 CP RM; or, reținerea la calificare a respectivei norme ar duce la eronata concluzie că făptuitorul a îndeplinit doar rolul juridic de organizator”.

O eroare de calificare similară este sesizată și într-un alt caz practic [22]. Fapta lui G.I a fost calificată în baza alin.(3) art.42 lit. a) și c) alin.(2) art 220 CP RM. Instanța a constatat, printre altele, că „G.I., pe parcursul anului 2019, acționând în calitate de organizator, în cooperare cu alte persoane nestabilite la moment de organul de urmărire penală în calita-

te de coautori, aflându-se pe teritoriul Turciei, or: Istanbul, a organizat și a condus o rețea de practicarea prostituției, plasând în acest sens anunțuri on-line în spațiul virtual, pentru atragerea clienților, concomitent a închiriat mai multe apartamente, destinate prestării serviciilor sexuale contra plată, identificând, determinând atât personal, dar și prin intermediul complicilor, persoane de sex feminin ce doreau să practice prostituția”.

Ne exprimăm din nou dezacordul față de calificarea faptei în baza alin.(3) art.42 lit. a) și c) alin.(2) art 220 CP RM. Așa cum am subliniat anterior, dacă instanța de judecată, reține cumularea de către autor a rolului juridic de organizator, la calificare trebuie să se rețină doar prevederea de la lit.c) alin.(2) art 220, fără fără a invoca art.42 CP RM.

În altă privință, menționăm că proxenetismul se consideră săvârșit de două sau mai multe persoane atât în cazul în care la săvârșirea infracțiunii au participat în comun doi sau mai mulți autori cu o înțelegere prealabilă între ei, cât și în cazul în care la săvârșirea proxenetismului au participat două sau mai multe persoane fără a exista vreo înțelegere prealabilă privind săvârșirea comună a faptei. În următorul caz, instanța de judecată indică expres în privința înțelegerii prealabile [23]:

„J.N., împreună și printr-o înțelegere prealabilă cu alte două persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, urmărind scopul îndemnării, determinării și înlesnirii practicării prostituției, precum și tragerii de foloase de pe urma practicării prostituției de către alte persoane, a identificat-o pe teritoriul Republicii Moldova pe X.L. pentru practicarea prostituției. În vederea realizării intențiilor sale ilegale, urmărind scopul îndemnării, determinării și înlesnirii practicării prostituției, precum și tragerii de foloase de pe urma practicării prostituției de către X.L., a organizat transportarea acesteia în Republica România, apoi în Elveția, unde

a îndemnat-o și a determinat-o pe ultima să practice prostituția în Republica Italia, apoi organizându-i deplasarea acesteia la locul de destinație în orașele Bari și Napoli din Republica Italia. Pentru organizarea prestării serviciilor sexuale contra plată și în scopul tragerii de foloase de pe urma practicării prostituției de către X.L., a pus la dispoziție acesteia un apartament în orașele nominalizate, identificându-i clienți și obținând concomitent foloase în mărime de 5000 euro, de pe urma practicării prostituției de către până în luna august 2016”.

În legătură cu infracțiunea săvârșită de două sau mai multe persoane în baza unei înțelegeri spontane, achiesăm opiniei exprimate de P.Guida (cu referire la săvârșirea infracțiunii de muncă forțată de două sau mai multe persoane), potrivit căreia înțelegerea spontană poate fi încheiată oricând până la consumarea infracțiunii [24, p. 203].

Existența înțelegerii prealabile între coautori nu influențează asupra calificării proxenetismului, săvârșit de două sau mai multe persoane, dar poate fi luată în considerație la individualizarea pedepsei.

Din punct de vedere temporal, făptuitorii pot realiza simultan și integral latura obiectivă a proxenetismului. Dar, la fel de posibil este ca făptuitorii să o realizeze succesiv și parțial (de exemplu, unul dintre făptuitori realizează acțiunea de îndemn la prostituție, iar al doilea – acțiunea de determinare la prostituție. Important este ca acești făptuitori să ia parte la săvârșirea, chiar și parțială, a infracțiunii de proxenetism.

Concluzii

Rezumând cele expuse *supra*, concluzionăm că circumstanța agravantă consemnată la lit.c) alin.(2) art.220 CP RM devine aplicabilă în trei ipoteze: 1) infracțiunea este săvârșită de doi sau mai mulți coautori; 2) infracțiunea este săvârșită de o persoană având semnele subiec-

tului infracțiunii, împreună cu o persoană care nu are astfel de semne; 3) infracțiunea este săvârșită de o persoană având semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care nu are astfel de semne.

În ipoteza în care coautorul cumulează și alte roluri (de exemplu, cel de complice, instigator, organizator), este superfluă aplicarea formei corespunzătoare participăției penale alături de prevederea de la lit.c) alin.(2) art.220 CP RM. Altfel spus, trebuie să se aplice doar lit.c) alin.(2) art.220 CP RM.

Proxenetismul se consideră săvârșit de două sau mai multe persoane atât în cazul în care la săvârșirea infracțiunii au participat în comun doi sau mai mulți autori cu o înțelegere prealabilă între ei, cât și în cazul în care la săvârșirea proxenetismului au participat două sau mai multe persoane fără a exista vreo înțelegere prealabilă privind săvârșirea comună a faptei.

Referințe bibliografice

1. Sesizarea nr. 181g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal. https://www.constcourt.md/public/ccdoc/sesizari/181g_2020.11.19.pdf. (Accesat – 01.08.2025)

2. Decizia Curții Constituționale nr. 24/2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 181g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 165 alin. (2) lit. d) și 206 alin. (3) lit. b¹) din Codul penal (imprevizibilitatea sintagmei „de două sau mai multe persoane” în contextul traficului de persoane). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 88-95.

3. BERLIBA, V., COJOCARU, R. *Săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane” – semn circumstanțial cu multiple controverse în interpretare și încadrare juridică*. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr. 2, p. 67.

4. POPESCU, D. *Raportul dintre agravanta „acțiunea săvârșită de două sau mai multe persoane” și formele participăției, analizate prin prisma art.165 alin.(2) lit.d) și art.206 alin.(3) lit.*

b¹) CP RM: aspecte teoretice și practice. Partea II. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, seria „Științe sociale”, 2022, nr. 3(153), p.84.

5. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane ca presupusă formă a participăției penale: demitizarea unei concepții compromise*. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr. 4, p. 6.

6. COPEȚCHI, S. *Încadrarea infracțiunilor săvârșite în participăție: aspecte discutabile*. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2020, nr. 4, p. 41.

7. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane ca presupusă formă a participăției penale: demitizarea unei concepții compromise*. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr.4, p. 2.

8. PĂDURARU, A. *Circumstanțele agravante ale infracțiunilor în domeniul proprietății industriale*. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, seria „Științe sociale”, 2011, nr. 8(48), p. 79.

9. GUREV, D. *Răpirea unei persoane săvârșită prin participăție*. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, seria „Științe sociale”, 2013, nr. 8(68), p. 124.

10. TÂNASE, A. *Circumstanțele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane (alin. (2) și (3) art.165 C.pen. RM)*. În: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 1, p. 29.

11. TIMOFEI, C. *Circumstanțele agravante ale infracțiunilor Prevăzute la art.326 CP RM*. În: *Revista Națională de Drept*, 2013, nr. 6, p.56.

12. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP al RM), 2012, nr. 11. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2013, nr.6.

13. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, 2004, nr. 23. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2004, nr.8.

14. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj, 2005, nr. 16. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2006, nr.4.

15. Decizia Curții de Apel Chișinău din 16.04.2024. https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/YWI0NzRiODQtZGU5-

ZS00Y2M0LWI1ZDAtODQ3OGZlOTlhOWRh.
(Accesat – 01.08.2025)

16. COJOCARU, R., CAZACICOV, A. *Latura obiectivă a infracțiunii de proxenetism – conținut și caracterizare*. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe socioumane*, ediția a XVI-a, nr.1, p. 14.

17. Decizia Curții Constituționale a României nr. 527/2017 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 80 alin. (2) și art. 213 alin. (1) din Codul penal. În: *Monitorul Oficial al României*, 2017, nr. 814.

18. Sentința jud. Chișinău, sediul Buiucani din 12.12.2024. https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/YjMxMzFjZWVtYWI2Ny00MTgzLWI1YjQtMTBhN2Y5OTRiOGVl. (Accesat – 01.08.2025)

19. BRÎNZA, S. Aspecte controversate ale răspunderii participanților la omor. În: *Актуальные научные исследования в современном мире*, 2019, nr. 11(55), partea 5, p. 67.

20. TĂNASE, A. *Subiectul infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM)*. În: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 3, p.30-31.

21. COPEȚCHI, S., HADÎRCĂ, I. Calificarea acțiunilor/inacțiunilor participanților la infracțiune. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, n.12, p.35-45.

22. Decizia Curții de Apel Chișinău din 22.11.2023. https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/ZjcyZjNkNGMtNzU4MC00M2Y2LWEyM2EtNTJlYWE1YTU4ZGRl. (Accesat – 01.08.2025)

23. Decizia Curții de Apel Centru din 12.02.2025. https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/Mzc2YWQyNzQtMzkx-Mi00MDQzLTkyYmUtMmM1ZmE1MjQ2NjFh. (Accesat – 01.08.2025)

24. GUIDEA, P. Răspunderea penală pentru munca forțată. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2025, p. 203. <https://www.anacec.md/files/Guidea-teza.pdf>. (Accesat – 01.08.2025)